

bam
bú

Philippe Nessmann

AL PAÍS DELS INDIS

La descoberta del Far West

PREMI SAINT EXUPÉRY 2011

Editorial Bambú és un segell
d'Editorial Casals, S. A.

© 2010 Éditions Flammarion per al text i les il·lustracions.

© 2012, Editorial Casals, S.A.

Tel.: 902 107 007

www.editorialbambu.com

www.bambulector.com

Títol original: *Au pays des indiens. La découverte du Far West*

Il·lustració de la coberta: François Roca

Traducció: Albert Vilardell

Crèdits fotogràfics del quadern de documentació:

Pàgina 1: © Historical Picture Archive/CORBIS; pàgines 2-3: © Bettmann/
CORBIS (totes les imatges); pàgina 7: © CORBIS (a baix), © Blue Lantern
Studio/CORBIS (dreta), © Bettmann/CORBIS (esquerra); pàgina 9: © Historical
Picture Archive/CORBIS (a baix), © PoodlesRock/CORBIS (dreta); pàgi-
nes 10-11: © Bettmann/CORBIS (totes les imatges); pàgina 12: © Bettmann/
CORBIS; pàgina 13: © CORBIS (a dalt), © Bettmann/CORBIS (a baix); pà-
gina 14: © CORBIS; pàgina 15: © Bettmann/CORBIS (a dalt), © CORBIS (a
baix); pàgina 16: © United States coin image from the United States Mint.

Primera edició: febrer de 2012

ISBN: 978-84-8343-174-0

Dipòsit legal: M-243-2012

Printed in Spain

Imprès a Anzos, S.L. - Fuenlabrada (Madrid)

Qualsevol forma de reproducció, distribució, com-
unicació pública o transformació d'aquesta
obra només pot ser realitzada amb l'autorització
dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per
la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español
de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si
necessiteu fotocopiar o escanejar fragments
d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702
19 70 / 93 272 04 45).

Quan en Jean-Baptiste trucava a la porta del despatx, jo ja podia saber, per la manera lenta amb què ho feia, que hi havia alguna cosa que no rutllava prou bé.

–Entra, noi!

La porta s'obria i jo veia brillar els seus ulls sota la claror de l'espelma. Havia heretat de la seva mare els ulls negres, els cabells d'atzabeja i la pell fosca. I del seu pare, la complexió d'un paranyer: als tretze anys, ja era més alt que els altres nois de la seva edat.

Jo deixava aleshores la ploma al tinter, m'aixecava i anava a tancar la finestra. Al vespre, quan la canalla ja és al llit i la Júlia es queda a llegir a la sala d'estar, pujo sovint al despatx per treballar. Aleshores deixo sempre la finestra oberta. M'agrada sentir els sorolls de la ciutat quan cau la nit sobre Saint Louis: la gent que xerra pel carrer, el quirigall de les calesses, el xiulet dels vaixells de vapor al Mississipí...

Però quan en Jean-Baptiste trucava lentament a la porta del despatx i els seus ulls brillaven en la foscor, jo tanca-va la finestra per quedar-me tot sol amb ell.

–Que no pots dormir? Seu...

Abans d'asseure's a la butaca de cuir, s'entretenia sovint davant el prestatge on jo havia col·locat un cinturó de cap indi, un ocell dissecat i les urpes d'un ós gris abatut quan arremetia contra mi.

En Jean-Baptiste s'asseia i llavors tirava pel dret:

–Per què em va abandonar la meva mare?

–No et va abandonar: només se'n va anar.

–És molt semblant.

–No, no és molt semblant. Però ja que això et turmenta, et tornaré a explicar per què se'n va anar.

Jo ja li havia explicat aquella història unes quantes vegades. Li havia parlat de la seva mare, del seu pare, del nostre viatge a través del gran Oest americà. Semblava que ho entenia cada cop, però unes quantes setmanes o uns quants mesos més tard, tornava a la càrrega amb aquella mateixa pregunta.

Un cop més, li hauria d'explicar la seva història.

Un dia l'acabaria comprenent.

–La teva mare era una persona extraordinària. Va tenir una vida fora del normal...

Capítol u
Una infantesa índia
«Enemies! Enemies!»
Nova tribu, nova vida

Tot va començar a les Tres Forques.

Al peu de les Rocalloses, allà on la muntanya s'uneix a la plana, tres rius d'aigua clara conflueixen per formar-ne un de sol. Entre els palets que en cobreixen el fons, unes truites remenen la cua per lluitar contra el corrent. Aquí i allà, seguint el fil de l'aigua, tot de branques amuntegades donen testimoni de la presència dels castors.

El mes de les cireres vermelles acabava tot just de començar.

La natura era tota verda. Bosquerons de pollancre i de cirerers bords omplien els prats i servien de lloc de repòs a les grues.

Una tribu índia havia establert el seu campament en aquell indret. Les cabanyes, en forma de con, estaven fetes de branques de salze trenades. A les acaballes del matí, els homes eren de cacera i les dones collien cireres bords. Un

xic apartats, uns cavalls magnífics pasturaven. Constituïen l'única riquesa dels indis xoixons, el seu orgull més gran.

Feia bo i la natura estava tranquil·la.

Una quinzena de nens i nenes de totes les edats collien groselles. Entre les noies, una d'onze primaveres cantava una tonada amb el seu germà. Feia uns ulls riallers i tenia els cabells negres com la nit. A vegades deixava que el seu germà continués la cançó tot sol i ella queixalava una gro-sella: «Una per al cistell i una altra per a mi!».

Just se n'acabava d'empassar una, que els cavalls van renillar a l'altre extrem del campament. Semblava que ha-guessin enfollit.

–Enemies! Enemies! –va cridar una dona.

En aquell mateix instant, van ressonar uns trets.

Una índia vella embolicada amb una manta va cau-re desplomada. Els infants van cridar, aterrits. Calia fugir, però cap a on? On s'amagaven els enemics?

–Tothom cap al bosc! –va xisclar una dona.

Els infants van arrencar a córrer. Calia que arribessin al bosc espès, a l'altre costat del riu. Córrer tan de pressa com fos possible! Però n'hi havia que ensopegaven, d'al-tres que perdien els mocassins.

La noieta dels ulls riallers, en la seva cursa desenfrena-da, va girar-se un instant cap al campament: uns indis que no coneixia cremaven les cabanyes. Advertits pels trets, uns quants caçadors xoixons corrien al galop. Però el com-bat seria desigual: només tenien arcs i fletxes enfront de les carrabines dels enemics. Van espetegar uns quants trets.

Córrer cada cop més de pressa cap al riu!

I després, amagar-se entre els arbres!

El curs d'aigua era a tocar, a un centenar de passos. Sense alè, la noieta va ser la primera de saltar dins l'aigua glaçada. Corria mirant de no relliscar amb els palets. Com que ja no sentia els altres infants al seu voltant, va fer una llambregada cap enrere: ja només n'hi havia tres, lluny i enllà. On eren els altres? Que potser els havien...?

Travessar el riu!

Lluitava amb totes les seves forces contra l'aigua. En tenia fins a l'altura dels malucs i avançava tan a poc a poc! Només una dotzena de passos... Però tot d'una, va sentir un gran soroll d'aigua darrere seu i tot seguit un renill. Un genet la perseguia. Amic o enemic?

Es va girar i va sentir que la sang se li glaçava a les venes.

Arribar al bosc!

Només uns quants...

Massa tard, el genet ja l'havia atrapat.

Va deturar-se, vençuda, va girar-se cap al guerrer que anava a cavall i el va veure: tenia un ull mort i duia una ploma d'àguila al cap i una carrabina entre les mans.

Paralitzada, va esperar que sortís el tret fatal.

* * *

Feia cinc dies que els cavalls anaven al pas en direcció al sol ixent. Hi havia els que muntaven els guerrers enemics, els que havien capturat arran de l'atac al campament xoixon i els que arrossegaven els tirassos.

Dues noietes xoixones seien en un dels tirassos. Una altra caminava al seu costat: era la noia dels ulls riallers que ja no reien. Prostrada, avançava amb els ulls fixos a terra, sense cap esguard per al paisatge, una planúria que havia esdevingut infinita amb unes herbes altes batudes pel vent. Pensava en l'atac, en els trets, en els seus. N'havien mort almenys quatre homes, quatre dones i nombrosos vailets. Però, què se n'havia fet, dels altres? I dels seus pares? I del seu germà? Potser uns quants havien aconseguit fugir? Els tornaria a veure mai?

Sens dubte que no: desconeixia què en farien, d'ella, aquells guerrers i cap a on la portaven. Sabia només que era lluny, molt lluny pel costat del sol ixent, tan lluny que li seria impossible tornar mai a casa seva. Darrere, les muntanyes Rocalloses on ella havia crescut ja no eren sinó una vaga silueta per damunt de l'horitzó.

* * *

Després d'una lluna i mitja de camí, els guerrers i els seus presoners van arribar a un poblat indi.

Els joves xoixons mai no havien vist res de semblant. Aquell poblat era immens i estava protegit per una alta palissada de fusta. Hi havia dotzenes i dotzenes de cabanyes. Semblaven unes cúpules cobertes de terra i eren tan grans que els cavalls hi haurien pogut entrar sense cap problema.

El guerrer borni va agafar del braç la noia dels ulls que ja no reien i la va conduir cap a una cabanya. L'interior

era fosc, il·luminat solament pel foc que hi cremava al bell mig. Hi havia un home i una dona asseguts en una manta. El Borni els va parlar en la seva llengua i després va sortir a fora.

La noia, ja sola, va observar la parella amb inquietud: devien tenir una quarantena de primaveres cadascun. El seu aspecte no era ni malvat ni amable. L'home va començar a parlar, però la jove xoixona no comprenia pas aquella llengua. Ell se'n va adonar i va repetir la frase en el llenguatge de signes, comú a tots els indis de les planúries.

–Ara... tu... pertànyer... a mi –va explicar l'home amb les mans.

La noia va fer una llambregada a l'interior de la cabanya. Estava construïda amb troncs de fusta. En un racó hi havia les reserves de menjar. Un xic més lluny, les lliteres. I al mig, prop del foc, l'indret on es menjava.

–Jo... viure... aquí? –va respondre ella en llenguatge de signes.

–Sí... i tu... obeir... a mi.

Ella va comprendre que una nova vida, la vida d'esclava, començava.

* * *

La noia va viure en aquella cabanya des de la seva onzena primavera fins a la catorzena.

Sovint, pensava amb tristesa en la seva infantesa perduda: en la seva família, en les muntanyes majestuoses, en les truites que nedaven per l'aigua clara, en el gust de la

grosella. D'ençà que tenia una mica de temps, es trobava amb les seves amigues xoixones que estaven col·locades en altres famílies. Llavors parlaven en la seva llengua materna, i allò era tan bo com la mel.

Però tenia poc temps per distreure's. No pas perquè la seva nova família hagués estat gaire dura amb ella, al contrari. L'home i la dona, que es deien Camina Dret i Bell Rostre, havien tingut un fill, Cavall Ràpid, un guerrer mort arran d'una batalla contra els sioux. I a manca de cap altre fill, havien adoptat la noia xoixona com a filla pròpia i li havien donat un nom nou, Sacagawea, la Dona Ocell.

Tanmateix, ella tenia tantes coses a fer, tantes coses a descobrir... Primer de tot, li havia calgut aprendre la llengua de la tribu, l'hidatsa. Després, s'havia hagut d'adaptar a un nou sistema de vida, molt diferent del que ella havia conegut fins aleshores. Els xoixons eren uns nòmades que migraven al fil de les estacions, a la recerca de menjar. Els hidatses, en canvi, vivien tot l'any al mateix lloc.

Per menjar, no es limitaven pas a la caça i a la recollida: les dones conreaven els camps. Hi feien créixer blat de moro, carbasses, mongetes i tabac. Bell Rostre va ensenyar a Sacagawea a plantar, collir i conservar la verdura. Era un treball llarg i feixuc, però que valia la pena: contràriament als xoixons, els hidatses no passaven gana.

I com que no produïen tot el que necessitaven, havien après a espavilar-se. Organitzaven ràtzies contra els seus llunyans veïns xoixons i fires amistoses amb els seus veïns propers, els mandans. Al començament de la tardor, indis

xeienes, crow, assiniboines o també arapahos, afluïen cap al poblat. Hi portaven tot el que tenien –cavalls, pells de bisó pintades, vestits de couro o de pell, carn assecada, plomes acolorides...– i ho intercanviaven per allò que els faltava.

Era una festa molt alegre, en la qual participaven uns humans ben estranys. La primera vegada que Sacagawea en va veure un, li va fer por: tenien tant de pèl a la cara com un ós i la pell tan blanca com un cadàver. Bell Rostre li va explicar que aquells homes eren certament molt lletjos, però inofensius. Vivien en una regió anomenada Canadà i venien a la fira anual per comprar i vendre, ells també. Hi aportaven les carrabines i les municions tan apreciades pels indis, i en tornaven amb pells de castor, de llop o de guineu, molt valorades a casa seva.

Uns quants homes blancs s'havien trobat tan bé entre els indis que s'havien instal·lat al poblat, n'havien après la llengua i fins i tot s'havien casat amb dones índies.

* * *

Durant tres anys, Sacagawea va aprendre moltíssimes coses gràcies al contacte amb Bell Rostre i Camina Dret, però després la seva vida va tornar a fer un altre tomb brutal.

Un vespre que ella tornava del camp amb Bell Rostre, va veure un home blanc que sortia de la cabanya. Ella ja el coneixia: alt i fort, d'ulls grisos com el cel, vivia des de feia anys a l'altre extrem del poblat.

Curiosa coincidència, l'havia vist uns quants dies abans. Ella era a la vora del riu amb unes dones del poblat. S'ha-

vien desvestit i es rentaven, totes nues, a l'aigua freda. El cruixit d'una branca a l'altra riba els havia cridat l'atenció. Un animal? Un enemic? Es tractava simplement de l'home blanc, que, amagat darrere d'un matoll, les devorava amb la mirada. Un cop descobert, havia tocat el dos com un conill.

I vet aquí que ara sortia de la cabanya familiar.

Bell Rostre i Sacagawea hi van entrar. Feia pudor de tabac: Camina Dret havia fumat amb l'home blanc.

–Ah, sou aquí! –va exclamar veient arribar les dues dones. Tinc una bona notícia per donar-vos.

Sacagawea va preguntar-se de què es devia tractar. Bell Rostre, en canvi, no semblava pas gens sorpresa.

–Sacagawea, ara ja ets una dona. Saps ocupar-te d'una cabanya, fabricar mocassins i vestits, fer créixer el blat de moro...

Tot d'una, la jove Sacagawea va endevinar amb terror cap a on anava a parar Camina Dret.

–Tens catorze primaveres, l'edat d'abandonar la cabanya per fundar una llar.

Una esgarrifança va recórrer l'esquena de Sacagawea. S'hi trobava bé, allí, amb la seva família adoptiva. No volia pas marxar.

–Un home blanc ha vingut a dir-me que et volia com a esposa. És un bon partit per a tu, de manera que ho he acceptat.

El «bon partit» era gairebé tres vegades més gran que ella, semblava un ós gris amb aquella barba espessa i ja estava casat amb una altra índia.

–Quan m’hagi portat els cavalls i els fusells que m’ha promès a canvi –va concloure Camina Dret–, te n’aniràs a viure amb ell.

Sacagawea es va sentir de sobte tota sola, tan abandonada com tres anys abans quan caminava per les grans planúries darrere d’aquells que l’havien capturada. I, com tres anys abans, sabia que no podia escapar al seu destí.

Aviat començaria per a ella una vida nova, la vida d’una esposa.

**bam
bú**

«Sacagawea a penes tenia setze anys i ja era mare d'un nen. Jo sabia els perills que li faria córrer. Però no tenia elecció: la jove índia ens havia de guiar fins al seu poble...»

El 1804, l'expedició dels capitans Lewis i Clark se'n va per explorar el Far West. Per ajudar-los a travessar el país dels indis, els bisons i els óssos grisos, s'emporten una jove squaw. La discreta Sacagawea sembla valenta. Ho serà prou per a una aventura com aquesta?

**DESCOBRIDORS DEL MÓN:
AVENTURES EN QUÈ LA HISTÒRIA S'EXPLICA COM UNA NOVEL·LA
UN CARNET DE FOTOS PER PROLONGAR L'AVENTURA**

Altres títols de la col·lecció:

EN PERILL DE MORT. LA CONQUESTA DEL POL
SOTA LA SORRA D'EGIPT. EL MISTERI DE TUTANKAMON
A LA RECERCA DEL RIU SAGRAT. LES FONTS DEL NIL
A L'ALTRE EXTREM DE LA TERRA. LA VOLTA AL MÓN DE MAGALHÃES
A LA CONQUESTA DEL CEL. LA LLEGGENDA DE L'AÉROPOSTALE
ELS QUI SOMIAVEN LA LLUNA. MISSIÓ APOLLO

